SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 617/2016-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. augusta 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [redacted], [redacted], a [redacted], [redacted], zastúpených spoločnosťou MALICH advokátska kancelária, s. r. o., Dunajská 25, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tpo 301/2016 a jeho uznesením z 24. marca 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [redacted] a [redacted] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola elektronicky 20. mája 2016 a poštou 24. mája 2016 doručená sťažnosť [redacted] a [redacted] (ďalej len „sťažovatelia“) vo veci namietaného porušenia základného

práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Tpo 301/2016 a jeho uznesením z 24. marca 2016. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 20. mája 2016.

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa bolo 17. marca 2016 voči zadržaným sťažovateľom vznesené obvinenie pre údajný zločin marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. b) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona.

Uznesením Okresného súdu Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd) sp. zn. Tp 18/2016 z 20. marca 2016 bolo rozhodnuté o nahradení väzby s tým, že dôvod kolúznej väzby neobstojí a dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku síce obstál, ale bol nahradený probačným dohľadom. Zároveň sťažovatelia boli prepustení zo zadržania. Po šiestich hodinách konania okresný súd v podstate skonštatoval, že *„skutkový stav je tak pochybný, že ho vyrieši zrejme až súd“*.

Na základe sťažnosti prokurátora uznesením krajského súdu č. k. 6 Tpo 301/2016-371 z 24. marca 2016 bolo uznesenie okresného súdu zrušené a sťažovatelia boli prepustení zo zadržania s tým, že väzba z dôvodov uvedených § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku sa nahrádza podľa § 80 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku prijatím písomného sľubu obvineného a dohľadom probačného a mediačného úradníka nad obvinenými. Navyše, podľa § 82 ods. 1 písm. a) a b) Trestného poriadku boli sťažovateľom uložené obmedzenia v podobe zákazu vycestovať do zahraničia do právoplatného skončenia veci a zákazu styku so spoluobvinenými a ich rodinnými príslušníkmi do doby právoplatného skončenia veci.

Podľa názoru sťažovateľov krajský súd nesprávne, iba na základe prehodnotenia dôkazov dospel k záveru o splnení formálnych a materiálnych podmienok na ich vzatie do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku, ale túto nahradil alternatívnymi prostriedkami a obmedzeniami. Krajský súd nedostatočne vyhodnotil dôkazy týkajúce sa

dôvodu väzby a v nadväznosti na to tiež nedostatočne odôvodnil rozhodnutie o nahradení väzby s poukazom na ustanovenie § 80 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku a bez akéhokoľvek ďalšieho odôvodnenia uložil sťažovateľom obmedzenia v podobe zákazu vycestovania do zahraničia a zákazu styku so spoluobvinenými a ich rodinnými príslušníkmi.

Uznesenie krajského súdu bolo sťažovateľom doručené 11. apríla 2016.

Za podstatu sťažnosti považujú sťažovatelia polemiku s právnym názorom krajského súdu týkajúcu sa dôvodnosti ich trestného stíhania a nevyhnutnosti obmedzenia ich osobnej slobody väzbou, resp. jej alternatívou. Podľa krajského súdu vzhľadom na charakter trestnej činnosti, spôsobu jej vykonania, ako aj osoby sťažovateľov, ktorí sú dlhoročnými advokátmi a poznajú postup orgánov činných v trestnom konaní, je dôvodná obava, že sťažovatelia by mohli v prípade prepustenia zo zadržania pôsobiť na svedkov a spoluobvinených alebo inak mariť skutočnosti závažné pre trestné stíhanie. Podľa krajského súdu sú dané aj dôvody tzv. preventívnej väzby vzhľadom na charakter trestného činu a na prebiehajúce trestné stíhanie obvineného [redacted].

Sťažovatelia konštatujú, že v ich prípade sa veľmi zreteľne prejavuje policajná a prokurátorská svojvôľa už aj vo vzťahu k advokátom. Táto svojvôľa sa bytostne dotýka výkonu advokátskej profesie, lebo vzťah advokáta ku klientovi (a naopak) je a musí byť vzťahom absolútne dôverným, do ktorého nesmie orgán činný v trestnom konaní vstupovať. V danej veci tieto orgány vykonávali nelegitímne odposluchy (telekomunikačný a priestorový odposluch) medzi sťažovateľmi a ich klientmi. Následne sťažovateľom odobrali mobilné telefóny a počítače s celou databázou, čím veľmi závažným spôsobom zasiahli do ich súkromia. Krajský súd napriek tomu bral na zreteľ najmä tieto nelegitímnym spôsobom získané dôkazy. Orgány činné v trestnom konaní ďalej nahovárali svedkov na spoluprácu a vykonávali aj ďalšie nelegitímne kroky v trestnom konaní.

Krajský súd sa nijako nevyjadril k námietkam sťažovateľov, ktorí absolútne spochybňovali existenciu protiprávnosti ich konania, keďže iba bežne (rutinne) vykonávali

svoje povinnosti obhajcov vo forme komunikácie s obvineným [redacted] nachádzajúcim sa vo väzbe a jeho otcom, ktorý sťažovateľom odporučil predstaviť orgánom činným v trestnom konaní svedka [redacted], lebo mal vidieť sporný incident vo veci týkajúcej sa obvineného [redacted]. Sťažovatelia sa obmedzili iba na zisťovanie a overovanie skutočností, ktoré mohli trestnú vec objasniť, ale na nič svedka nenahovárali a ani inak ho neusmerňovali.

Ďalej sa krajsky súd nevyjadril ku konkrétnym námietkam sťažovateľov snažiacich sa spochybniť, že by skutok bol trestným činom. Takýto postup krajského súdu je podľa presvedčenia sťažovateľov svojvoľný a porušuje právo na spravodlivý proces.

Vrcholom svojvôle postupu krajského súdu je podľa sťažnosti záver, že mu síce nebolo ani na základe pojednávania zrejmé, z akého dôvodu okresný súd zamietol návrh prokurátora na vzatie sťažovateľov do väzby, ale súčasne mu bolo už bez akéhokoľvek dokazovania zrejmé, že v danej veci sú splnené podmienky pre väzobné stíhanie podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku, a to aj napriek tomu, že sťažovatelia v čase konania verejného zasadnutia krajského súdu už vypovedali obvinenému [redacted] plnú moc na jeho obhajobu.

Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces [redacted](...) a [redacted](...) garantované v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Trnave zo dňa 24.03.2016, sp. zn. 6Tpo/301/2016-371, porušené bolo.

Uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 24.03.2016, sp. zn. 6Tpo/301/2016-371, sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

[redacted] *a* [redacted] *ako sťažovateľom sa priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 10.000,- EUR každému, ktoré je Krajský súd v Trnave povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*

Krajský súd v Trnave je povinný nahradiť [redacted] *a* [redacted] *ako sťažovateľom trovy konania vo výške, ako budú vyčíslené po prijatí tejto sťažnosti na ďalšie konanie.“*

Sťažovatelia napokon požadujú, aby ústavný súd dočasným opatrením odložil vykonateľnosť uznesenia krajského súdu až do právoplatného skončenia konania.

II.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 6 Tpo 31/2016-371 z 24. marca 2016 vyplýva, že ním bolo zrušené uznesenie okresného súdu sp. zn. Tp 18/2016 z 20. marca 2016 s tým, že sa väzba u sťažovateľov z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku nahrádza prijatím ich písomného sľubu a dohľadom probačného a mediačného úradníka. Zároveň rozhodol o prepustení sťažovateľov zo zadržania a určil im obmedzenie v podobe zákazu vycestovania do zahraničia a zákazu styku so spoluobvinenými a ich rodinnými príslušníkmi do doby právoplatného skončenia veci. Podľa názoru krajského súdu sú splnené formálne podmienky na vzatie sťažovateľov do väzby, keďže voči sťažovateľom bolo vznesené obvinenie a prokurátor v zákonnej lehote podal návrh na ich vzatie do väzby. Splnené sú aj materiálne podmienky, pretože doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky zločinu podľa § 344 ods. 1 písm. b) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona a sú dôvody na podozrenie, že skutok spáchali sťažovatelia, čo vyplýva z výpovedí konkrétne označených svedkov, ako aj z prepisu záznamu telekomunikačnej prevádzky. Okresný súd nepostupoval správne, keď návrh prokurátora na vzatie sťažovateľov do väzby zamietol, prepustil ich zo zadržania, ich písomný sľub neprijal, ale väzbu sťažovateľov nahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka. Z výroku uznesenia okresného súdu nie je zrejmé, z akého dôvodu návrh prokurátora zamietol, keď zároveň konštatoval, že väzbu u sťažovateľov nahrádza dohľadom probačného a mediačného úradníka. Vo výroku tiež neuviedol, ktorý z väzobných dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 Trestného poriadku zistil a nahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka. Krajský súd preto uznesenie okresného súdu zrušil a vo veci sám rozhodol.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia

označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Podľa názoru ústavného súdu je už na prvý pohľad zrejmé, že k namietanému porušeniu označených článkov ústavy a dohovoru v danej veci nemohlo dôjsť.

Rozhodovanie o väzbe (a v rámci toho o vzatí do väzby) je ratione materiae súčasťou čl. 5 dohovoru. Aspekty väzby majúce hmotnoprávnu povahu sú v prípade rozhodovania o vzatí do väzby súčasťou čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru a procesnoprávne aspekty rozhodovania o väzbe sú súčasťou čl. 5 ods. 4 dohovoru (za mnohé ďalšie Knebl proti Českej republike, Altinok proti Turecku, Gál proti Slovenskej republike, Osváthová proti Slovenskej republike, II. ÚS 386/2016).

Súdne konanie v súvislosti s rozhodovaním o väzbe musí poskytovať určité garancie procesnej povahy, ktoré sú vyjadrené v čl. 6 dohovoru, resp. čl. 46 a nasl. ústavy. So zreteľom na to, že čl. 6 dohovoru, a teda ani čl. 46 a nasl. ústavy sa nevzťahuje na

konanie a rozhodovanie o väzbe, tieto garancie sú v prípade rozhodovania o väzbe súčasťou čl. 5 ods. 4 dohovoru, resp. čl. 17 ústavy (mutatis mutandis II. ÚS 108/08, II. ÚS 116/2011, II. ÚS 266/2013).

Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že na rozhodovanie o väzbe spravidla nemožno aplikovať sťažovateľmi označený čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale ani s ním analogický čl. 46 ods. 1 ústavy.

Možno urobiť záver, že v skutočnosti v predmetnom prípade prichádzala do úvahy námietka porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, resp. čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, neprichádzalo do úvahy rozhodovať o návrhu sťažovateľov na vydanie dočasného opatrenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. augusta 2016